

ผลกระทบของการทำประมงต่อนกน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ประเทศไทย

The Impacts of Fisheries on Water Birds

in Bueng Boraphet Wildlife Non – Hunting Area, Nakhon Sawan, Thailand

ศุภาวดี ดิงสะ (Supawadee Tingsa)* ดร.รัตนวัฒน์ ไชยรัตน์ (Dr.Rattanawat Chaiyarat)**

ดร.กุลวดี แก่นสันติสุขมงคล (Dr.Kulvadee Kansuntisukmongkol)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชนิดและจำนวนของนกที่ได้รับผลกระทบจากการติดเครื่องมือจับสัตว์น้ำสำรวจทัศนคติและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของชาวประมงต่อการติดเครื่องมือจับสัตว์น้ำของนกที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ด วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งในเชิงสำรวจ และวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า ชนิดนกที่ได้รับผลกระทบจากเครื่องมือจับสัตว์น้ำมีทั้งสิ้น 31 ชนิด โดยเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่มีผลกระทบต่อนกมากที่สุด ได้แก่ ลอบยื่น นกที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการสำรวจ ได้แก่ เป็ดคับแค การสำรวจทัศนคติของชาวประมงที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ดใน 2 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติของชาวประมงต่อผลกระทบของการติดลอบยื่นของนกอยู่ในระดับต่ำ โดยมีความสัมพันธ์กับอายุ เพศ ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดลอบยื่นของนก และการมีลอบยื่น/ไม่มีลอบยื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมงมีทัศนคติในระดับสูง โดยไม่มีตัวแปรใดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ABSTRACT

This research aims to study on the type and amount of water birds affected by fishery gears. It also explores the attitude of fishermen and opinion on the birds trapped by fishing gears and study the relevant factors to fishermen's attitude who work in Bueng Boraphet. The research employed both qualitative and quantitative data. The results showed that 31 kinds of birds species affected by the fishery. The most influencing and damaging fishing gear is "stand traps". The most affected bird is "Cotton Pygmy-goose" (*Nettapus coromandelianus*). The attitude survey of fishermen towards water birds trapped by fishing gears in 2 dimensions found that; low level of attitude of fishermen towards water birds by stand traps, high level of attitude on fishery management guideline. Age, Gender, the understanding about birds trapped by stand traps and Major career / Minor career are influencing the attitude of fishermen towards water birds by stand traps. Additionally is influencing attitude of fishermen towards water birds by stand traps and impacts towards birds at significant level 0.05

คำสำคัญ: นก บึงบอระเพ็ด พื้นที่ชุ่มน้ำ

Key Words: Birds, Bueng Boraphet, Wetland

* นักศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** รองศาสตราจารย์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

*** อาจารย์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

การลดลงของประชากรนจากการคุกคามของมนุษย์เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับโลก พื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัย และแหล่งหากินของนก โดยเฉพาะนกทั่วโลกกำลังถูกคุกคามจากภัยต่าง ๆ มากมาย เช่น ภัยจากการล่าโดยตรง (วีรยุทธ์, 2526) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของสภาพถิ่นที่อยู่อาศัย รวมถึงการทำการประมง (Martin, 2000) เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จำนวนประชากรนลดลง

บึงบอระเพ็ดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เกิดจากการกักเก็บน้ำ จนทำให้กลายมาเป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถตอบสนองต่อประชาชนได้ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านการท่องเที่ยวดูนกในบึง แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ และสัตว์น้ำอื่นๆ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ได้ใช้ประโยชน์จากบึงบอระเพ็ดในหลายด้านด้วยกัน รวมถึงเป็นแหล่งสำคัญของสภาพถิ่นที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารของนกจำนวนมากหลายชนิด (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2546) เมื่อพิจารณาจากการประมงในบึงบอระเพ็ดมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีการดำเนินการเข้มข้นยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้น และความต้องการทางเศรษฐกิจสูงขึ้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเก็บเกี่ยวทรัพยากรจากบึงมากขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะเกิดการประมงมากขึ้นเพื่อสนองตอบต่อความต้องการจึงส่งผลกระทบต่อประชากรนเพิ่มขึ้นเช่นกัน

บึงบอระเพ็ดปัจจุบันยังมีการพบนกติดเครื่องมือจับสัตว์น้ำในบึงบอระเพ็ดอยู่โดยตลอด ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาผลกระทบต่อประชากรนที่เกิดจากการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ

การศึกษาครั้งนี้จึงน่าจะบ่งบอกถึงสถานการณ์ที่เกิดจากการทำการประมงของประชาชนที่มีผลกระทบต่อประชากรนในเขตพื้นที่บึงบอระเพ็ด โดยเน้นการสำรวจนกที่ติดลอบขึ้น เพิ่มจากการสอบถามประชาชนที่สอบถามเครื่องมือจับสัตว์น้ำอื่น ๆ ด้วย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจต่อผลกระทบต่อประชากรนยิ่งขึ้น

เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่มีแนวโน้มสูงที่จะส่งผลกระทบต่อประชากรนมากกว่าเครื่องมือจับสัตว์น้ำชนิดอื่น เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่มีการวางเพื่อดักปลาในพื้นที่เดิมอยู่ตลอดเวลา ไม่มีการเก็บวางเป็นครั้งๆ ที่ต้องการหาปลา จึงมีโอกาสเกิดผลกระทบต่อประชากรนที่อาศัย และหากินในบริเวณเดียวกัน ทั้งนกอพยพและนกประจำถิ่นจำนวนมาก

ทัศนคติของประชาชน อันเนื่องจากการทำการประมงมีความสำคัญในการวางแผนอนุรักษ์นกในเขตพื้นที่บึงบอระเพ็ดในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้ใช้พื้นที่ในเขตบึงบอระเพ็ดในแง่ของการประกอบอาชีพหรือทำมาหากินอยู่เป็นประจำ เพื่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่ดีต่อแนวทางในการอนุรักษ์นก การศึกษาทัศนคติของประชาชนจึงได้เน้นเครื่องมือจับสัตว์น้ำเพียงชนิดเดียว ลอบขึ้นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีแนวโน้มอันดับต้นที่มีแนวโน้มสูงที่จะส่งผลกระทบต่อประชากรน

การศึกษาสถานการณ์ของนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนจากเครื่องมือจับสัตว์น้ำ และการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่ทำการประมงต่อการติดลอบขึ้นของนกในพื้นที่บึงบอระเพ็ด จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของผลกระทบของนกที่มีในอนาคต ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงความตระหนักในการอนุรักษ์นกในพื้นที่ที่เป็นทั้งเขตห้ามล่าพันธุ์สัตว์ป่า ที่มีเป้าหมายในการอนุรักษ์สัตว์ป่า และเป็นศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นพื้นที่ให้มีการจับสัตว์น้ำและพัฒนาการประมง

วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาชนิดและจำนวนของนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนจากการติดลอบขึ้นในพื้นที่บึงบอระเพ็ด โดยการสำรวจ

2.2 เพื่อศึกษาชนิดและจำนวนของนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนจากการติดเครื่องมือจับสัตว์น้ำในพื้นที่บึงบอระเพ็ด โดยการใช้แบบสอบถาม

2.3 เพื่อสำรวจทัศนคติของชาวประมงต่อการติดเครื่องมือจับสัตว์น้ำของนกในพื้นที่บึงบอระเพ็ด

2.4 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของชาวประมงที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ด
วิธีการวิจัย

3.1 การค้นคว้าจากเอกสาร ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษา นำมากำหนดประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ต้องการศึกษา หลังจากนั้นจึงทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมภายใต้ประเด็นเหล่านั้น

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาทัศนคติของชาวประมงที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ด ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของชาวประมงที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ด กับ อายุ เพศ ชาวประมงที่ใช้และไม่ใช้ลอบขึ้นในการทำประมง และการทำประมงเป็นอาชีพหลักและอาชีพรองของชาวประมงและความเข้าใจต่อผลกระทบต่อประชากรนกจากการติดลอบขึ้นของนก และศึกษาชนิดและจำนวนของนกที่ได้รับผลกระทบด้านประชากรนก จากการติดเครื่องมือจับสัตว์น้ำ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีประเด็นคำถาม 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสำรวจชนิดนกที่ติดเครื่องมือจับสัตว์น้ำ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจถึงผลกระทบต่อประชากรนกในการติดลอบขึ้นของนก

ส่วนที่ 3 ทัศนคติของชาวประมงที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ดนั้น แบ่งทัศนคติออกเป็น 2 ด้าน คือ ทัศนคติของชาวประมงต่อผลกระทบของการติดลอบขึ้นของนก และทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมง

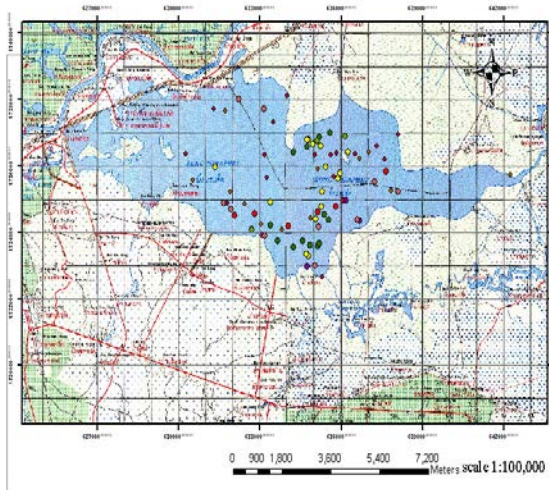
การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดโดยใช้สูตรของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows ในการวิเคราะห์ทางสถิติ (งานวิจัยและพัฒนาฝ่ายวางแผนและพัฒนา, 2547)

3.3 การวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) เพื่อหาชนิดและจำนวนที่นกที่ติดลอบขึ้นโดยทำการสำรวจเดือนละ 2 ครั้ง โดยการสำรวจทางเรือรอบพื้นที่บึง ผ่านพืชพรรณที่แตกต่างกัน ตามลักษณะในการวางลอบขึ้นที่วางบริเวณริมบึงที่มีความสูงของพื้นน้ำถึงผิวน้ำไม่เกิน 1.5 เมตร โดยใช้เครื่อง GPS นำทางและจับพิกัดจุดที่พบนกติดลอบขึ้นลงในแบบบันทึกข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2552 ถึงเดือนตุลาคม 2553 รวมระยะเวลา 12 เดือน ซึ่งเป็นช่วงครบรอบในการศึกษาตามพฤติกรรมของนก และปลา และการทำการประมงที่แตกต่างกันครบรอบปี

ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยชนิดและจำนวนของนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนกจากเครื่องมือจับสัตว์น้ำในพื้นที่บึงบอระเพ็ดเป็นดังนี้

4.1.1 ผลการสำรวจ ชนิดและจำนวนของนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนก จากเครื่องมือจับสัตว์น้ำในพื้นที่บึงบอระเพ็ด พบนกที่ติดลอบขึ้น มีทั้งสิ้น 195 ตัว ใน 22 ชนิด โดยมีชนิดนกที่ติดลอบขึ้นสูงสุด ได้แก่ เป็ดคับแค จำนวนทั้งสิ้น 54 ตัว คิดเป็นร้อยละ 27.69 รองลงมา ได้แก่ กาน้ำเล็ก 27 ตัว คิดเป็นร้อยละ 13.85 อีโก้ง 22 ตัว คิดเป็นร้อยละ 11.28 และเป็ดผีเล็ก 21 ตัว คิดเป็นร้อยละ 10.77 จากการสำรวจพบนกติดลอบขึ้น อยู่ในช่วง 8 เดือน ได้แก่ เดือนมกราคม ถึง เดือนสิงหาคม และเดือนธันวาคม พบจำนวนตัว และชนิดสูงสุดในเดือนมิถุนายน ส่วนเดือนที่ไม่พบนกติดลอบขึ้น ได้แก่ เดือนกันยายน ถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำในบึงบอระเพ็ดเพิ่มระดับสูงขึ้นในฤดูฝน ทำให้ลอบขึ้นส่วนใหญ่ปากลอบขึ้นจมอยู่ใต้น้ำ จึงทำให้นกที่ไม่มีทางเข้าในลอบขึ้นได้ จุดที่นกติดลอบขึ้นดังแสดงไว้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 พิกัดที่นักติดลอบขึ้นจากการสำรวจในรอบปี

4.1.2 ผลการสอบถาม ชนิดและจำนวนของนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนกจากเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ส่งผลกระทบต่อประชากรนกพบ 3 ชนิด ได้แก่ ลอบขึ้น ข่าย และเบ็ดราว รวมทั้งสิ้น 23 ชนิด โดยพบว่า ลอบขึ้นเป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ส่งผลกระทบต่อมากที่สุด 21 ชนิด โดยมีนกที่ติดลอบขึ้นในจำนวนมาก ได้แก่ เป็ดผีเล็ก กวัก กาน้ำเล็ก อีโก้ และเป็ดกลับแค เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่มีผลกระทบต่อประชากรนกรองลงมา ได้แก่ ข่าย จำนวน 9 ชนิด โดยมีนกที่ติดข่ายในจำนวนปานกลาง ได้แก่ เป็ดผีเล็ก และกาน้ำเล็ก และเบ็ดราวเป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่มีผลกระทบต่อประชากรนกจำนวน 3 ชนิด โดยมีนกที่ติดเบ็ดในจำนวนน้อย ทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ กระสานวล อีล้ำ และยางกรอกพันธุ์จีน โดยมีนกที่ได้รับผลกระทบจากเครื่องมือจับสัตว์น้ำทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ กระสานวล

4.2 การศึกษาทัศนคติที่มีต่อการติดลอบขึ้นของนก จากการทำแบบสอบถามชาวประมงที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ด ในทัศนคติ 2 หัวข้อ ดังนี้

4.2.1 ทัศนคติเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในระดับต่ำ กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การติดลอบขึ้นของนกไม่มีความสำคัญเพียงพอที่ต้องให้ความสนใจ และเห็นว่าการทำประมงด้วยลอบขึ้นไม่ส่งผลต่อจำนวนประชากรนกในบึงบอระเพ็ด

4.2.2 การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมงเพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นของนก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในระดับสูง กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า หากมีแนวทางในการจัดการประมงเพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นของนก โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ หรือมีแนวทางในการจัดการประมงรูปแบบ/วิธีใหม่ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อได้ปริมาณปลาที่ลดลง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความยินดียิ่งในการให้ความร่วมมือ

4.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อทัศนคติ 2 หัวข้อ จากการทำแบบสอบถามชาวประมงที่ทำการประมงในพื้นที่บึงบอระเพ็ด ดังนี้

4.3.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก พบว่า อายุ เพศ ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก และการทำการประมงโดยใช้ลอบขึ้น/ไม่ใช้ลอบขึ้น มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชาย กลุ่มคนอายุระหว่าง 55-65 ปี ผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก และการทำการประมงโดยไม่ใช้ลอบขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนกที่ดี และให้ความสำคัญต่อการติดลอบขึ้นของนกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

4.3.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมงเพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นของนก พบว่า อายุ เพศ ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก และการทำการประมงโดยใช้ลอบขึ้น/ไม่ใช้ลอบขึ้น ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมงเพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นของนก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทุกกลุ่มมีแนวโน้มต่อทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมงเท่าๆ กัน ซึ่งมีความยินดียิ่งในการให้ความร่วมมือในแนวทางการจัดการประมง

สรุปงานวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจชนิดนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนกจากลอบขึ้น มีทั้งสิ้น 22 ชนิด พบนกที่ได้รับผลกระทบสูงสุดจากลอบขึ้น ได้แก่ เป็ดคับแค กิด เป็นร้อยละ 27.69 ของนกที่พบทั้งหมด เดือนที่ได้รับผลกระทบต่อนกมากที่สุดอยู่ในช่วงฤดูร้อน โดยเดือนที่พบนกได้รับผลกระทบสูงสุด ได้แก่ เดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงที่ปริมาณน้ำในบึงบอระเพ็ดลดลงต่ำสุด และเป็นช่วงที่ปากลอบขึ้น โผล่เหนือน้ำมากทำให้นกสามารถมีทางเข้าไปติดลอบขึ้นได้ง่ายกว่าในช่วงฤดูอื่นที่ปากลอบขึ้นจมน้ำ

จากการทำแบบสอบถามชนิดนกที่ได้รับผลกระทบจากเครื่องมือจับสัตว์น้ำทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ ลอบขึ้น เบ็ดราว และข่าย โดยมีนกที่ได้รับผลกระทบทั้งสิ้น 23 ชนิด ส่วนชนิดนกที่ได้รับผลกระทบจากลอบขึ้น จำนวน 21 ชนิด ชนิดที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ กวัก ร้อยละ 83.82 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับผลกระทบต่อประชากรนกน้อย ร้อยละ 68.10

ส่วนชนิดนกที่ได้รับผลกระทบจากข่าย จำนวน 9 ชนิด ชนิดที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ กาน้ำเล็ก ร้อยละ 60.47 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่าได้รับผลกระทบต่อประชากรนกน้อย ร้อยละ 35.71

ชนิดนกที่ได้รับผลกระทบจากเบ็ดราว จำนวน 3 ชนิด โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ อีลัว ร้อยละ 18.57 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับผลกระทบต่อประชากรนกน้อย ร้อยละ 18.57

เมื่อรวมผลการสำรวจและการสอบถามชนิดของนกที่ได้รับผลกระทบต่อประชากรนก พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 31 ชนิด

ทัศนคติเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก อายุ เพศ ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก และการทำการประมงโดยใช้ลอบขึ้น/ไม่ใช้ลอบขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งความคิดเห็นส่วน

ใหญ่เห็นว่าการติดลอบขึ้นของนก ไม่มีความสำคัญเพียงพอที่ต้องให้ความสนใจ

ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมงเพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นของนก จากการสอบถาม พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า หากมีแนวทางในการจัดการประมงเพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นของนก มีความยินดีซึ่งในการให้ความร่วมมือในแนวทางการจัดการประมง

ข้อเสนอแนะ จากการวิจัย พบการติดลอบขึ้นของนกในพื้นที่บึงบอระเพ็ดมากกว่าเครื่องมือจับสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ดังนั้น แนวทางการจัดการประมงเพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นของนกมีส่วนสำคัญที่นำไปสู่การอนุรักษ์นกในเขตพื้นที่บึงบอระเพ็ด โดยพบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการประมง เพื่อลดผลกระทบต่อการติดลอบขึ้นนกในระดับสูงทั้งสิ้น จึงมีแนวโน้มที่ประชาชนจะให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์นก และจากความสัมพันธ์ที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก สามารถนำไปสู่การจัดการเพื่อการอนุรักษ์นกได้ โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดลอบขึ้นของนก เพื่อเพิ่มทัศนคติที่ดีต่อนก และควรเข้าถึงกลุ่มบุคคลที่ทัศนคติที่ดีต่อนก ได้แก่ เพศชาย และกลุ่มคนอายุระหว่าง 55-65 ปี เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่มีแนวโน้มในการให้ความสำคัญของนกที่ติดลอบขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่นๆ จึงสามารถเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะให้ความร่วมมือต่อแนวทางการอนุรักษ์นก ได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ด้วยเช่นกัน จากนั้นจึงขยายผลไปสู่กลุ่มอื่นๆ โดยเน้นกลุ่มที่ทำการประมงด้วยลอบขึ้นเป็นกลุ่มแรก

ลอบขึ้นเป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ใช้ในการทำประมงได้ตลอดทั้งปี การเปลี่ยนวิธีการใช้ลอบขึ้นเป็นการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลา จากการศึกษาพบว่าในช่วงเดือนกันยายน ถึงเดือนพฤศจิกายนที่มีปริมาณน้ำในบึงสูง ลอบขึ้นส่วนใหญ่ปากลอบขึ้นอยู่ต่ำกว่าผิวน้ำทำให้ไม่พบนกติดลอบ

ขึ้นในช่วงเดือนดังกล่าว ดังนั้นหากมีการออกแบบให้มีอุปกรณ์ในการปิดปากลอบขึ้นที่อยู่เหนือผิวน้ำขึ้นมา ในช่วงที่เป็นฤดูกาลที่ผ่านฤดูฝนซึ่งเป็นช่วงที่น้ำในบึงบอระเพ็ดมีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นช่วงที่ปากลอบขึ้นโผล่เหนือผิวน้ำ หรือแรงผลักดันให้ชาวประมงย้ายการวางลอบขึ้นลงน้ำในบริเวณที่ความสูงของน้ำสูงเท่าปากลอบขึ้นบ่อยขึ้น เพื่อช่วยลดการติดลอบขึ้นของนกได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ.ดร.รัตนวัฒน์ ไชยรัตน์ และ ดร.กุลวดี แก่นสันติสุขมงคล ในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนชาวประมงที่ทำการประมงรอบบึงบอระเพ็ด จ.นครสวรรค์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์

เอกสารอ้างอิง

- งานวิจัยและพัฒนา ฝายวางแผนและพัฒนา. (2547) การใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อการวิจัย. วิทยาลัยเทคนิค นครสวรรค์.
- วิรุทธิ์ เลาหะจินดา. (2526). เอกสารคำสอน วิชาสัตววิทยา 426: นก เล่ม 1 ,ภาควิชาสัตววิทยา คณะวนศาสตร์,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2546) ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- Martin,(2000). Marine Pollution Bulletin Volume: 41, Issue: 1-6, Publisher: PERGAMON-ELSEVIER SCIENCE LTD, Pages: 204-21
- Krejcie and Morgan, (1970) EDUCATIONAL AND PSYCHOLOGICAL MEASUREMENT. กันยายน 30 มิถุนายน 2553 จาก <http://people.usd.edu/~mbaron/edad810/Krejcie.pdf>